

Po 11. září 2001 si svět začal klást otázku, zda tyto výškové stavby stavět či nestavět. Článek **Mrakodrapy žene k nebi boj o titul nejvyšší stavby světa**, jehož autorem je **Bořek Otava**, se touto otázkou zabývá. Newyorčané již dnes znají vítězný architektonický návrh zastavění místa po zničeném Světovém obchodním středisku na dolním Manhattanu. Je jím návrh německého architekta Daniela Libeskinda nazvaný Zahrada světa. Představuje soustavu budov, z nichž ta nejvyšší má dosahovat 1776 stop (541 m), což je datum odpovídající vyhlášení nezávislosti Spojených států. Zda se však stavba uskuteční ještě není jisté.

V současné době se výškovým stavbám daří především v Asii. Na Tchajwanu se již dokončuje mrakodrap Taipei Financial Centre, který se svými 506 metry bude asi o sto metrů převyšovat bývalá newyorská Dvojčata. V roce 2007 má být dokončena šanghajska věž World Financial Centre vysoká 492 m. Zkušenosti z newyorské tragédie a hrozba dalších rizik jako jsou např. požární rizika a nápor tajfunů, vedl architektky k zesíleným bezpečnostním opatřením – na skelet budovy je použita drahá ocel se speciální protipožární úpravou, nosníky pláště budovy a jejího jádra jsou příčně propojeny vždy po 12 podlažích, odolnost věže proti větru je zvýšena obřím kulatým otvorem o průměru 50 m umístěným v horní části stavby.

Přes některé přednosti, jako je např. poskytnutí velké užité plochy na malém prostoru, architektonická dominanta města, snížení investičních nákladů a ploch zastavěného pozemku v centru města, snadná obslužnost díky vyspělé dopravní infrastruktuře – mají tyto super-výškové stavby i své velké nedostatky: hrozba teroristického útoku, nebezpečí požáru nebo nějaké přírodní katastrofy, často se vyskytující fobie, ztráta kontaktu obyvatel s okolním světem, nedostatek přírodních prvků, odkázání člověka na bezchybné fungování technologických systémů. I přes všechny nedostatky je však zřejmé, že radní na různých místech světa by si rádi pověsili právě na ten svůj mrakodrap pomyslnou nálepku „Super-věž č. 1“.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 20. 3. 2003]

Stoletá bitva o nebesa je další článek na toto téma. Jeho autor **David Garkisch** vyvozuje stejné závěry, jaké se objevily v článku předchozím – ani Bůh, ani teroristé zřejmě nedokáží odradit lidstvo od touhy stavět až do nebes.

První výškové budovy vznikaly spíše v Evropě. Mekkou stavitelů výškových budov se však na přelomu 19. a 20. století staly Spojené státy. Nejprve bylo nejvyšším městem Chicago. Ale obrovský příliv imigrantů do brány kontinentu New Yorku zvedl ceny pozemků tohoto města do závratné výše a nové pojetí městské zástavby začalo zvedat domy do výšky. Počátkem dvacátého století se tak architekti překonávali ve výškových rekordech. V roce 1931 byl postaven Empire State Building, který se stal se svými 381 metry nadlouho nejvyšší budovu světa. Nikdo však nechtěl v budově pracovat; investory zachránil jen masový zájem lidí o návštěvy observatoře na vrcholku. Osud této stavby samozřejmě vyvolal diskusi o ekonomické výhodnosti takových staveb a boom mrakodrapů v New Yorku polevil. Druhý boom dal v sedmdesátých letech vzniku proslulým newyorským „dvojčatům“. Jejich 417 m pak překonal chicagský Sears Tower (443 m).

O třetí návrat zlatých časů se v 90. letech postarala Asie. Tamní velkoměsta totiž řeší stejný problém s předlidením jako kdysi New York. Mrakodrapy se tedy stále stavějí a jsou čím dál vyšší.

[LIDOVÉ NOVINY, 8. 2. 2003]

Pojďme se nyní podívat na mrakodrapy u nás. Článek **Jiřího Hlinky Projekt pankráckých mrakodrapů se odkládá** se dotýká plánovaných výškových budov na pankrácké pláni v Praze.

Původní návrh amerického architekta Richarda Meiera počítal s výstavbou dvou nových mrakodrapů. Tato studie vyvolala řadu protichůdných reakcí odborníků i laické veřejnosti. Podle architekta Vlady Miluniče by došlo k poškození pražského horizontu. Výška budovy by podle něj měla dosahovat pouze do půlky výšky Motokovu a rozhlasu. Naopak mezi zastánce projektu patří uznávaný architekt Josef Pleskot.

V současné době již probíhají v území stavební práce. Firma ECM staví zhruba na polovině pozemků, které jsou v jejím

vlastnictví. Do tří let by tak mělo vzniknou na Pankráci moderní administrativní, obchodní a zábavní centrum. Původní projekt architekta Meiera ovšem doznal některých změn. Z projektu zmizela dvojice výškových budov a také ostatní objekty jsou pozmeněny. Součástí celku nazvaného City budou rekonstruované budovy Motokovu (City Empiria, výška 104 m) a bývalého Československého rozhlasu (City Tower, výška 109 m). Dále vznikne obchodně-spoločenské centrum Arkády Pankrác, City Court, City Arena se společenským sálem pro 1 500 návštěvníků. Developpeři z ECM však nadále usilují o nákup dalších pozemků a uvažují o případné stavbě dvou původních navrhovaných mrakodrapů, neboť jsou přesvědčeni, že původní kompozice hmot byla správná a kvalitní.

Sama obecná debata na téma mrakodrapů ano či ne však u konce není. Jedni v nich spatřují způsob, jak zamezit rozšiřování městských hranic, jiní upozorňují na převažující negativa. Čas ukáže, zda se výškové budovy na Pankráci prosadí.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 14.–16. 3. 2003]

Prestižní americký měsíčník Time vyhláší každoročně na svých stránkách seznam významných lidí (titul hrdina roku). Letos se mezi nimi objevilo i české jméno – Josef Křeček. V článku **Český hydrolog je evropským hrdinou roku** nás s tímto vědcem seznamuje **Markéta Kutilová**.

Zařazení českého výzkumníka na prestižní seznam ovšem není náhoda. V zahraničních vědeckých kruzích je totiž Křečkovo jméno známější než u nás. Jako hlavní zásluhu, která ho vynesla do prestižního seznamu, vidí časopis Time ve skutečnosti, že jako první prokázal spojitost mezi průmyslovým znečištěním a odumíráním lesů a znečištěním vody. Své výzkumy Josef Křeček orientoval do oblasti Krušných a Jizerských hor, které byly součástí nechvalně proslulého „Černého trojúhelníku“. Tak bylo nazýváno území o rozloze 32 000 km² na hranicích severních Čech, Polska a Německa.

Od začátku 80. let tam Josef Křeček vedl vlastní výzkumy zaměřené na vliv kyselých dešťů na vodní režim a zdroje, s čímž souvisí poškozování lesních porostů. Dodnes provádí vlastní výzkumy,

přednáší na mezinárodních konferencích, je spoluautorem několika publikací vydaných v zahraničí. Do Jizerských hor za ním přijíždějí skupiny studentů i odborníků zejména z Velké Británie a Spojených států.

[LIDOVÉ NOVINY, 29. 4. 2003]

V minulém čísle jsme vás informovali o rubrice Region Hospodářských novin. Po Pardubickém kraji se tentokrát představuje kraj Karlovarský a Plzeňský v článku **Miroslava Petra Západní Čechy se otevírají Evropě**.

Blížící se vstup České republiky do Evropské unie přinese velké změny i do hospodářského života Čech. Již dnes však využívají západočeské obce a města některý z rozvojových programů, zejména v pohraničí (program PHARE, Fond Solidarity pro obce postižené loňskými povodněmi).

Problémy nastaly v souvislosti s reformou veřejné správy. Zrušení okresních úřadů a převod jejich kompetencí znamená nemalé ekonomické nároky na tzv. obce třetího typu, ale i na samotné krajské úřady. Obrovskou zátěží jsou zadlužené nemocnice, které letos kraje převzaly od státu (v západních Čechách jsou na tom nejhůře nemocnice v Plané u Mariánských Lázní a v Chebu).

Doprava v regionu dozná v nejbližších letech velkých změn. Problém s vleklým postupem výstavby dálničního obchvatu Plzně spěje k závěru. Dálnice povede delší a městu vzdálenější trasou a celý obchvat má začít sloužit v roce 2006. V oblasti letecké dopravy jsou zde snahy o přebudování bývalého vojenského letiště u Líní na mezinárodní cargo letiště s navazující průmyslovou zónou. Problémem je však stále chybějící dokončený územní plán plzeňské aglomerace, bez něhož nelze v regionu začít se zásadnějšími investičními akcemi.

Největší průmyslová zóna – Borská pole v Plzni – už vyčerpala své možnosti a město začíná rozprodávat pozemky různým investorům. S problémem zřízení strategické plochy pro větší investory souvisí i otázka zaměstnanosti. Plzeňský kraj vykázal koncem ledna o tři procenta nižší míru nezaměstnanosti, než činil republikový průměr. Naopak Karlovarský kraj tento průměr (10,2%) o čtyři desetiny překročil. Fenoménu nezaměstnanosti si všimá také Program rozvoje Karlovarského kraje. Řešením by měl být rozvoj menších

fírem a rozšíření agroturistiky. Právě cestovní ruch by mohl být šancí na rychlý rozvoj celých západních Čech.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 24. 2. 2003]

Také dnes vám dáme v naší rubrice tip na zajímavou knihu. **Ivana Pustějovská** seznamuje v článku **Ještě budeme potřebovat spoustu času** s knihou Pavla Zatloukala o architektuře 19. století na Moravě a ve Slezsku.

Obsáhlé dílo podrobně mapuje architektonické skvosty období neoklasicismu, vlastního historicismu a dvě desetiletí secese a moderny.

Z rozhovoru s autorem knihy se dozvíme, co je podle Pavla Zatloukala charakteristické pro moravskou a co pro českou architekturu této doby, proč si autor vybral právě období rámované lety 1750 až 1918, jak to bylo s portréty lidí, kteří si stavby objednávali, která jména architektů stojí za vyzdvižení.

Dovolíme si z článku ocitovat odpověď na poslední otázku: Dobral jste se vy osobně nějakého poučení z onoho evropského myšlenkového propletence 19. století nebo třeba ze vztahu tehdejších investorů a stavitelů? *Nemyslím si o současných investorech mnoho dobrého. Pokud se v této zemi podaří po desítkách let zkázy něco napravit, bude to trvat velmi dlouho. A teď nemám na mysli jen architekturu, mám na mysli i navazování kontinuity na evropanství. Myslím na to, že jsme – nebo přesněji naši předkové – kdysi byli součástí tohoto společenství, že jsme spoluurčovali vývoj, směřování, atmosféru. Kdežto dnes... Proto říkám, že budeme potřebovat spoustu času.*

[MF DNES, 20.1.2003; PAVEL ZATLOUKAL: PŘÍBĚHY Z DLOUHÉHO STOLETÍ, ARCHITEKTURA LET 1750–1918 NA MORAVĚ A VE SLEZSKU, MUZEUM UMĚNÍ OLMOUC VE SPOLUPRÁCI SE STÁTNÍM PAMÁTKOVÁM ÚSTAVEM V BRNĚ, OLMOUC 2002, NÁKLAD 1 200 VÝTISKŮ, 702 STRAN]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Bytová výstavba ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností

Alois Andrlé

Analýza bytové výstavby za období 1997 až 2001 ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Analýza se zaměřuje na kvantitativní stránku dokončované bytové výstavby v uvedeném období, vyjádřenou pro srovnatel-

nost jednotlivých správních obvodů intenzitou bytové výstavby, a dále na strukturu dokončených bytů podle druhu budovy.

Analýza reflektuje i problém zaostávání České republiky za zeměmi Evropské unie, zabývá se výstavbou v zázemí velkých měst, restrukturalizací severočeského regionu, podílem rodinných bytů na bytové výstavbě.

Text je doplněn tabulkami a mapami.

[STAVITEL č. 4/2003; 14. 4. 2003]

E-government na ministerstvech

Radan Dolejš

Velmi užitečná příloha týdeníku Ekonom informuje o možnostech elektronické komunikace se státní správou a soudy. Uvádí webové stránky na jednotlivá ministerstva.

[EKONOM č. 16, 17.–23. 4. 2003]

Stát chce vyvlastňovat pozemky za tržní cenu

Michaela Rulíšková

Článek informuje o návrhu nového zákona o vyvlastnění, které navrhuje Ministerstvo pro místní rozvoj. Vyvlastnění bude možné v případě veřejně prospěšné stavby např. bytové výstavby, stavby k zajištění obranyschopnosti státu, při vyhlášení chráněného území, při stavbě průmyslové zóny. Výhodou pro investory pak bude zkrácení celého procesu na polovinu; majitelům pozemků pak stát bude muset zaplatit místně obvyklou tržní cenu platnou ve chvíli prodeje pozemku státu.

Velkým problémem jsou průtahy ve stavebním řízení – ty by měla řešit novela stavebního zákona.

[LIDOVÉ NOVINY, 4. 4. 2003]

Venkov a regiony v EU

ČR a Evropská unie

Článek zaměřený na obecnou informaci o programech předvstupní pomoci kandidátským zemím, které se ucházejí o vstup do EU (program PHARE – zaměřen na urychlení přípravy na vstup do EU – národní programy i přeshraniční spolupráce, program SAPARD – orientace na zemědělství a rozvoj venkova, program ISPA – financování velkých infrastrukturálních projektů v oblasti ŽP a dopravy) a programech strukturálních fondů, ze kterých může Česká republika čerpat po vstupu do EU (Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Evrop-

ský zemědělský garanční a podpůrný fond a Kohezní fond).

[LIDOVÉ NOVINY, 8. 4. 2003]

Z unie přicestuje více lidí

pmr

Odhady vývoje cestovního ruchu po vstupu do EU, zveřejněné Českou centrální cestovního ruchu. Po vstupu ČR do unie se cestování zjednoduší (odpadnou pasové a celní kontroly, bude platit jednotný řidičský průkaz a zdravotní pojištění). Větší příliv turistů se však očekává až v letech 2007 a 2008. Očekávaný příliv turistů se odhaduje v roce 2008 na téměř 7 milionů turistů, což je o 2,6 milionu více, než se očekává letos. Devizové příjmy z cestovního ruchu by se díky tomu mohly zvýšit o 50 miliard korun (na 140 miliard korun).

[MF DNES, 9. 4. 2003]

Cihly a razítka

Jiří Kučera

Článek se zabývá problematikou přípravy nového stavebního zákona. V první části se na konkrétním příkladě z praxe zaměřuje na možné změny ve stavebním řízení, které nastanou po schválení novely zákona. Ve druhé části článek rozebírá některé chystané změny – posílení pravomoci samotných stavebních úřadů, redukce stanovisek většiny dotčených orgánů na pouhá vyjádření, zprůsnění územního řízení,

rozšíření počtu staveb, na které nebude potřeba povolení ani ohlášení, zavedení institutu privátních autorizovaných inspektorů, změnu kolaudačního řízení apod.

[EKONOM ě. 15, 10.–16. 4. 2003]

Stát obcím pomůže penězi na úpravy územních plánů kvůli povodním

Vladimír Vácha

Program podpory aktualizace územně plánovací dokumentace obcí postižených povodněmi v jižních Čechách. Podrobnosti včetně příslušných tiskopisů najdou zájemci na internetových stránkách kraje www.kraj-jihocesky.cz.

Povodně ovlivní tvorbu a změny územních plánů

Libuše Kolářová

Krátká informace o chystané konferenci v Písku k pořizování územních plánů a jejich změn s ohledem na povodně, pořádaná Stavební fakultou ČVUT a Asociací pro urbanismus a územní plánování ČR ve spolupráci s městem a Ministerstvem pro místní rozvoj.

[ČESKOBUDĚJOVICKÉ LISTY, 9. 4. 2003]

Vodní cesta má spojit Břeclav s přístavem na Dunaji

Tomáš Fránek

Argumenty pro a proti výstavbě kaná-

lu. Podle zastánců této vodní cesty (Ministerstva dopravy a spojů a Ministerstva pro místní rozvoj) se zlepší ekonomická situace v regionu, nastanou lepší podmínky pro ochranu přírody a rozvoj turistiky. Naopak ekologové tvrdí, že spojení mezi Břeclaví a Vídní, při kterém se musí postavit několik nových zdymadel a mostů, výrazně poškodí desítky tisíc ha chráněných přírodních území a zhorší kvalitu vody.

V příštím roce má být dokončena studie, která posoudí vliv na životní prostředí.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 8. 4. 2003]

Kraj má nejhorší panelové domy

Petr Svoboda

Článek informuje o neutěšeném stavu panelových domů v Libereckém kraji, neochotě některých vlastníků domů provádět rekonstrukci, o možnostech státní podpory na opravu panelových domů a o možnostech, kterou mají města ve svých fondech rozvoje bydlení, ze kterých mohou na tyto rekonstrukce přispívat

[MF DNES, KRAJ LIBERECKÝ, 19. 3. 2000]

(-tb-)